

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 246/08-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. augusta 2008 predbežne prerokoval sťažnosť J. Š., K., zastúpeného advokátom JUDr. M. J., Advokátska kancelária, K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 23 P 64/2002 a postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP 316/2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. Š. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. marca 2008 doručená sťažnosť J. Š. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 23 P/64/2002 a postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP/316/2006.

Sťažovateľ uviedol, že namietanou nečinnosťou všeobecných súdov v označených veciach, v ktorých sa v postavení navrhovateľa domáha úpravy styku so svojím maloletým synom J. Š., bolo porušené jeho právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ďalší priebeh konania opísal sťažovateľ takto:

Dňa 20. júna 2002 podal návrh na začatie konania. Súdy napriek skutočnosti, že od podania návrhu na začatie konania uplynulo už šesť rokov, nedokázali vo veci meritórne rozhodnúť a vec nebola právoplatne skončená. Sťažovateľ poukázal na viaceré obdobia nečinnosti medzi úkonmi okresného súdu (okrem iného):

- ustanovenie kolízneho opatrovníka maloletému synovi uznesením 18. marca 2003, teda až deväť mesiacov po začatí konania,
- uskutočnenie prvého pojednávania vo veci až po dvoch rokoch od podania návrhu 8. júna 2004,
- vyhotovenie znaleckého posudku znalcom až po piatich mesiacoch od jeho ustanovenia uznesením 30. augusta 2004,
- prenesenie miestnej príslušnosti na Okresný súd Spišská Nová Ves uznesením z 30. augusta 2006.

Sťažovateľ poukázal taktiež na namietané obdobie nečinnosti krajského súdu (o odvolaní podanom sťažovateľom 6. septembra 2006 rozhodol krajský súd uznesením po viac ako 16-ich mesiacoch uznesením 10. januára 2008).

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uvádzal, že *„označené súdy nepostupovali v predmetnom konaní s osobitnou starostlivosťou a urýchlením s ohľadom na predmet konania a na skutočnosť, že konanie trvá už neprimerane dlho“*.

Sťažovateľ taktiež poukazuje na skutočnosť, že „Výsledkom celého doterajšieho konania je stav, že konanie je na úplnom začiatku. Doteraz nazhromaždený spisový materiál (znalecký posudok, výpovede matky a otca, šetrenie vykonané kolíznym opatrovníkom) je nepoužiteľný.“. Na základe uvedeného sťažovateľ konštatoval, že „Stav, v akom sa konanie o mojom návrhu, v ktorom žiadam upraviť môj styk so synom, nachádza po takmer 6 rokoch, podlomil moju dôveru v spravodlivosť a justíciu“.

Sťažovateľ sa domáhal, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosti vydal tento nálež:

„1. Okresný súd Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 23 P/64/2002 porušil základné právo J. Š., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov zaručeného v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a aby sa jeho vec prejedнала v primeranej lehote podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd .

2. Krajský súd v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP/316/2006 porušil základné právo J. Š., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov zaručeného v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a aby sa jeho vec prejedнала v primeranej lehote podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd .

3. Prikazuje Okresnému súdu Košice II v konaní sp. zn. 23 P/64/2002 konať bez zbytočných prieťahov.

4. J. Š. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 150.000 Sk, ktoré sú mu Okresný súd Košice II a Krajský súd v Košiciach povinní spoločne a nerozdielne vyplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu.

5. J. Š. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 6.734 Sk, ktoré sú mu Okresný súd Košice II a Krajský súd v Košiciach povinní spoločne a nerozdielne vyplatiť na účet advokáta JUDr. M. J. do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Podľa § 53 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť nie je

prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje, a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Ústavný súd so zreteľom na citované ustanovenie zákona o ústavnom súde v danej veci skúmal, či sú splnené podmienky na konanie pred ním. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje predovšetkým na skutočnosť, že v prípadoch sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v ktorých je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) v konaní pred všeobecným súdom, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou vyžaduje preukázanie využitia právneho prostriedku, na uplatnenie ktorého mal sťažovateľ právo podľa § 17 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov [platného do 31. marca 2005 (ďalej len „zákon o štátnej správe súdov“)] a od 1. apríla 2005 podľa § 3 ods. 7 a § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o súdoch“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh ústavný súd zistil, že sťažovateľ sa podaním z 24. januára 2008 obrátil na okresný súd so sťažnosťou na prietahy v konaní, v ktorej poukazoval na celkovú dĺžku konania pred okresným súdom (od podania návrhu na začatie konania 20. júna 2002 do vydania uznesenia 30. augusta 2006), t. j. 4 roky, a preto žiadal predsedu okresného súdu o odstránenie prietáhov. Predseda okresného súdu sťažovateľovi listom z 31. januára 2008 odpovedal, že *„po oboznámení sa s predmetným spisom som zistil, že tunajším súdom boli v ňom vykonávané úkony a vytyčované pojednávania“*, a informoval ho, že z dôvodu predloženia spisu krajskému súdu na rozhodnutie po podaní odvolania nie je v jeho právomoci za daného stavu prijať sťažovateľom požadované opatrenia k urýchlenému ukončeniu veci. V odpovedi na sťažnosť na prietahy v odvolacom konaní z 28. januára 2008 pritom bolo sťažovateľovi oznámené, že *„odvolací súd vo veci už rozhodol dňa 10. 1. 2008, kedy rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie“*. Sťažovateľ 28. februára 2008 podal sťažnosť ústavnému súdu.

Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Preto ústavný súd o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil označené právne prostriedky, ktoré mal do 31. marca 2005 k dispozícii podľa zákona o štátnej správe súdov a v súčasnosti podľa zákona o súdoch, alebo ak sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Podľa názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prietahy v konaní v zmysle citovaných zákonov zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prietahov (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04). Účinnosť takeého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietahov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 citovaného zákona]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní...“. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti“.

Napokon podľa tretieho odseku predmetného zákonného ustanovenia „Ak orgán poverený vybavovaním sťažnosti zistí, že sťažnosť je dôvodná, prijme a zabezpečí vykonanie opatrení na odstránenie nedostatkov, ak je to potrebné, vyvodí za vzniknuté nedostatky voči zodpovedným osobám dôsledky“.

V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

Postup sťažovateľa v okolnostiach prípadu nemožno podľa ústavného súdu považovať za splnenie požiadavky namietania prietahov v konaní pred orgánom štátnej správy súdov. V nadväznosti na to ústavný súd dodáva, že „povinnosť vyčerpania dostupných a účinných prostriedkov ochrany základných práv a slobôd, porušenie ktorých sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, tiež vyžaduje, aby sťažovateľ konal v súlade s pravidlami, ktoré s uplatnením daného prostriedku súvisia. Nekonanie týmto spôsobom alebo chyba pri vyžadovanom postupe má za následok nesplnenie sťažovateľovej povinnosti vyčerpať dostupný prostriedok ochrany svojich práv“ (III. ÚS 44/03).

Ústavný súd zastáva okrem toho názor, že doručovanie sťažnosti predsedovi okresného súdu (listom z 24. januára 2008) v krátkom čase pred podaním sťažnosti ústavnému súdu (28. februára 2008) sa javí byť iba formálnym úkonom, ktorému nemožno pripísať účinky, ktoré by inak taká sťažnosť mohla mať, ak by predseda okresného súdu dostal primeranú (rozumnú) lehotu na prijatie opatrení proti zbytočným prietahom vo veci samej (m. m. IV. ÚS 306/04, III. ÚS 78/05, IV. ÚS 194/05).

Keďže ústavný súd z obsahu sťažnosti a jej prílohy nezistil, že by sťažovateľ podal predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy v predmetnom konaní pred 24. januárom 2008, a ani z obsahu sťažnosti a jej prílohy nevyplýva, že by k nesplneniu podmienky prípustnosti sťažnosti podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde došlo zo strany sťažovateľa z dôvodov hodných osobitného zreteľa, odmietol jeho sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti v celom rozsahu bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších požiadavkách sťažovateľa.

Ústavný súd v závere pripomína, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby po splnení všetkých zákonom predpísaných náležitostí sťažovateľ v tejto veci v prípade zotrvania na stanovisku, že postupom okresného súdu a krajského súdu v nej dochádza k zbytočným prietahom, predložil ústavnému súdu novú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. augusta 2008